

Matti Aho
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

6.3.2018

Matkakohde ja -aika: Utrecht, Alankomaat 6.2.2018
Kokouksen aihe: EFSA:n Advisory Forum'in 67. kokous
Osallistujat Evirasta: Matti Aho

YHTEENVETO

Neuvoa-antavan foorumin (AF) 67. kokous pidettiin Utrechtissa, Alankomaissa. Kokous pidettiin yksipäiväisenä, koska seuraavana päivänä jatkettiin Risk Assessment Research Assembly -tilaisuudella samassa kaupungissa (erillinen matkakertomus). Kokouksen tärkeimmät keskustelut käytiin EFSA:n kyvystä vaikuttaa tutkimusrahoituksen suuntaukseen mm. FP 9:n suunnitteluun. Komission edustajat hämmentyivät, kun keskustelussa yleisen elintarvikeasetuksen uudelleentarkastelusta esille nostettiin riskinhallinnan systemaattisuus ja läpinäkyvyys. Tieteellinen komitea esiintyi ja EFSA esitteli hankkeitaan liittyen ennakointiin ja nouseviin riskeihin.

Kokouksen kulku

CH, RO ja LX eivät olleet edustettuna. BU:lla oli uusi edustaja. Kokouksen puheenjohtajana toimi pääjohtaja Bernhard Url. Jeannie Vergnettes oli paikalla viimeistä kertaa komission edustajana. EFSA:n Stef Bronzwaer ja Jeffrey Moon siirtyvät AF:n sihteeristöstä muihin tehtäviin; Stef luotsaamaan riskinarviointiagendaa ja Jeff diplomaatin tehtäviin.

Pääjohtajan vierailuohjelma

EFSA:n Url oli ollut ennen kokousta IT:n vieraana. Tapaamisista saatiin lyhyt selvitys. Esillä oli ollut mikrobiologinen riskinarviointi, ASF ja Xyella-bakteeri (oliivipuun tuholainen). Tapaamisiin oli liittynyt myös mykotoksiineja koskeva seminaari.

Raportti viestinnästä

EFSA:n Barbara Gallani raportoi EFSA:n viestinnästä ja esitteli viestintäverkoston työohjelmaa. Erikoismaininnan sai pääjohtaja Urlin kirjoitus tieteen ja politiikan suhteista Nature lehdessä.

Keskustelussa toivottiin asiakirjojen aiempaa jakelua (IT) ja kysyttiin hakijoiden/sidosryhmien kuulemismenettelyn käynnistämisestä (FR) sekä sosiaalitieteiden roolista viestinnän ja EFSA:n työn kehittämisessä (FR). Gallanin mukaan kuulemisen laajentaminen on edelleen hallintokomitean käsissä. Tiedekomitean sihteeristöön on perustettu sosiaalitieteiden funktio, mutta työ on kesken. NL kannusti viestimään haasteellisesta epävarmuuden käsitteestä, mutta halusi myös laajempaa keskustelua yhteisistä riskinarviointiin liittyvistä arvoista. Tämä luvattiin.

EFSA:n James Ramsay esitteli mainebarometrin tuloksia. Heikoimmat tulokset olivat riskinarviointityön tehokkuudessa ja raporttien viipymisessä, myös EFSA:n riippumattomuutta ja objektiivisyyttä arvosteltiin. Yleinen lopputulema on kuitenkin varsin myönteinen. Keskustelussa pohdittiin resurssien ja tuloksellisuuden suhdetta. Kyselyn kohderyhmän laajentamista toivottiin (FI: riskinhallinta). Pääjohtaja Url totesi, että EFSA:lla on erityisiä haasteita Euroopan unionin neuvoston suhteen.

Tutkimusrahoitus

EFSAn George Kass selosti Horisontti 2020 -ohjelman sisältöjä. Hän totesi, että ainakin aihealueet mehiläisten terveys, nanoteknologia ja datan keräys esiintyvät myös EFSAn toivelistalla. Hän painotti tarvetta vaikuttaa tulevan yhdeksännen puiteohjelman sisältöön.

EFSAn Stef Bronzwaer esitteli pienryhmän valmisteleman AF:n jäsenten kannanoton julkisen tutkimusrahoituksen lisäämisen puolesta. Keskustelussa asiakirjaan tehtiin pieniä muutoksia, mm. lisättiin viittaus tekoälyn käyttöön.

Komission Jean-Charles Cavitte esitteli Maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosaston linjauksia tutkimustarpeista. Avainsanat olivat kestävä maa- ja elintarviketalous, ilmastonmuutoksen huomioon ottaminen, ympäristö, talouskasvu ja ruokaturva. Näitä käsitellään pääosaston näkemyksen mukaan oikealla tavalla, kun tutkitaan resurssitehokkuutta, eläinten ja kasvien terveyttä, integroitua ekologisia ratkaisuja, maaseudun kasvua (elinvoimaisuutta) ja lopulta sosiaalisen pääoman kasvattamista. Keskustelussa pohdittiin, pitääkö ruokaturvan käsite sisällään elintarviketurvallisuuden vai ei.

Lopuksi pääjohtaja Url pohdiskeli EU:n rahoituksella tuotettavan datan käytettävyyttä ja ehdotti, että asiassa ollaan yhteydessä Tutkimuksen ja innovaation pääosastoon.

Riskinarviointiaktiiviteetti

EFSAn Hans Verhagen totesi, että EFSAn läpinäkyvyshankkeen puiteissa jäsenvaltioita on informoitu kulloisistakin konsultaatioista. Hän kiinnitti huomiota ohjeluonnokseen, joka koskee monien kemikaalien yhtäaikaista arviointia ja TTC-menetelmää koskevan ohjeen uudistukseen sekä nanoteknologiaa koskevaan julkiseen kuulemiseen. FI pyysi huomioimaan kesän lomakauden viiveet lausuntojen antamisessa.

EFSAn Guilhem De Seze kertasi kasvinsuojeluaineiden työalueella lähiaikoina avattavia konsultaatioita mm. liittyen lisätyn sokerin saantiin. FR informoi kokousta omasta EuroMix-hankkeestaan, joka on käynnisteillä.

Tiedekomitean esittely ja nousevat riskit

EFSAn (pää)tiedekomitean puheenjohtaja Anthony Hardy esitteli komitean laajaa työohjelmaa ja roolia. Hän kertoi, että komitea käyttää paljon aikaa ja energiaa riskinarvioinnin metodeihin: datan osoitusarvon määrittämiseen (weight of evidence), biologiseen merkityksellisyyteen (biological relevance) ja epävarmuuden analyysiin.

EFSAn Tobin Robinson valotti tiedekomitean tukiyksikön työtä ja esitteli projekteja, jotka liittyvät nouseviin riskeihin sekä ennakointiin (DEMETER, yhteisalusta jäsenvaltioiden kanssa, kartoitus). Keskustelussa pohdittiin riskinarvioinnin metodien kehittämisen kansainvälistä luonnetta.

Yleisen elintarvikeasetuksen uudelleentarkastelu (REFIT)

Komission Peter Bokor kertasi REFIT-harjoituksen tarkoituksen ja tuloksen (lisää avoimuutta riskinarviointien perusteena olevalle teollisuuden tuottamalle datalle, jäsenvaltioiden edustus hallintokomiteaan jne.). Hän viittasi myös parhailaan 20.3. asti avoimena olevaan kyselyyn. Komission yllätykseksi keskustelu kääntyi heti aluksi riskinhallinnan menettelytapojen puutteeseen. FI nosti esille HoA-ryhmän 2014 julkaiseman dokumentin, jossa vaadittiin lisää läpinäkyvyyttä riskinhallintaan. HU ja DK tukivat. BE palasi glyfosaattitapaukseen ja valitteli tieteen joutumista politiikan välikappaleeksi. DE muistutti, että asetuksen 15 vuoden voimassaolon aikana on saavutettu todella paljon edistystä, joskin lisää ymmärrystä tarvitaan siihen, miksi jotkut asiat nousevat julkiseen keskusteluun – varmaankin glyfosaattitapaukseen viitaten. FI totesi, että EFSA on ajautunut glyfosaattia koskevassa poliittisessa keskustelussa pahasti nurkkaan, koska keskustelu käydään ympäristön ja elintarviketuotannon kemikalisoitumisen leveässä raamissa, ei koskien suppeaa yksittäisten aineiden turvallisuutta tai turvattomuutta. Pääjohtaja Url piti tärkeänä ottaa huomioon julkinen ymmärrys (public perception), kun riskinhallintapäätöksiä tehdään. Tätä koskevaa tutkimusta on

ymmärretty ryhtyä tekemään. Hän ehdotti myös EFSA:n toimeksiannon laajentamista riski-hyöty-arvioiteihin (FI tuki).

HU selvitys tutkimuksen rahoituksesta

HU esiteli raporttiaan, joka koski muutaman jäsenvaltion (ml. FI) tutkimusrahoituksen suuntautumista eri aiheisiin, jotka liittyvät elintarvikeketjuun.

Focal Point -toimintaa koskevat uudet sopimukset

EFSA:n Sérgio Potier Rodeia esitteli sopimusten uudistamisen tilanteen. Toiminta täyttää 10 vuotta ja on sen aikana osoittautunut hyödylliseksi ja (melko) edulliseksi. Uudet sopimukset tehdään ajanjaksolle 2019-2022 ja uusimiskierros saataneen valmiiksi syyskuuhun 2018 mennessä. DE pohti toiminnan strategista tehtävää, paljonko kriisiviestinnän tehtäviä pitäisi suunnitella FP:ille. EFSA:ssa on pohdittu asiaa ja päädytty siihen, että FP:n rooli voisi olla avustava.

UK:n seuraavan sukupolven seurantaohjelma

UK esitteli suunnitelmaansa elintarvikkeiden (laatu ja turvallisuus) seurannasta. Seurantaan yritetään lisätä ennusteita, jotka pohjautuvat useista eri lähteistä saatavaan dataan. Perusidea näytti olevan siirtyminen satunnaisotannasta kohdennettuun seurantaan. Kohdennusta yritetään sitten mallintaa datalla.

DE:n huoli TDS-metodiikasta

DE toivoi, että Total Diet Study -menettelyllä kerättävän saantidatan metodiikan harmonointia varten perustettaisiin erillinen työryhmä. EFSA:n Hans Verhagen tuki ideaa. EFSA jää pohtimaan työryhmän muotoa.

Harmonisoitu menettely liittyen dataan, jota kerätään EFSAan

EFSA:n Mary Gilsean kertoi asiaa pohtineen videokonferenssin tuloksista. HU oli ehdottanut 65. AF:n kokouksessa SSD2 standardin laajentamista kansallisilla erikoisuuksilla. Asia (tai paremminkin sen monimutkaisuus) on ollut esillä myös HoA-kokouksissa. Nyt EFSA ehdottaa erityisen tehtäväryhmän asettamista, joka tarkastelisi SSD2 standardin soveltamista ja myös muuta tarvittavaa elintarviketurvallisuusdatan standardointia. HU, AT, CR, FR, DK ja NO ilmoittautuivat vapaaehtoisiksi ryhmään.

EFSA:n ulkoisen arvioinnin tilannekatsaus

EFSA:n Juliane Kleiner kertoi työn vaiheesta. Loppuraportti on odotettavissa 29. kesäkuuta 2018. Asia on esillä kesäkuun AF:n kokouksessa.

Muut asiat

AF vahvisti ruuan kulutustietoja tarkastelevan tieteellisen verkoston asettamiskirjeen.

EFSA:n Stef Bronzwaer raportoi EU-FORA hankkeen uudesta kierroksesta. Isänniksi ja osallistujiksi haluavat arvioidaan maaliskuun loppuun mennessä. Paritus tehdään huhtikuussa. Ohjelmaan on varattu 15 paikkaa.

ME kutsui AF:n kokouksen Montenegroon.

BU toivotti seuraavan AF:n kokouksen tervetulleeksi Sofiaan.